

CALEA MÂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

Lumina Mângâietorului a venit și lumea a luminat!

EDITORIAL

Duhul Sfânt este Lumină și Viață și Izvor viu

Duhul Sfânt este Lumină și Viață și Izvor viu, înțeles cu mintea. Duhul înțelepciunii, Duhul înțelegerii, bun, drept, înțelegător, stăpânitor, curățitor de păcate; Dumnezeu și îndumnezeitor, foc din foc purcător; grăitor, lucrător, împărțitor de daruri; prin Care toți proorocii și dumnezeieștii apostoli, împreună cu mucenicii s-au încununat. Uimitoare auzire, neobișnuită priveliște, foc care se împarte spre dăruirea de haruri (Penticostar, p. 331)

Adevăratul scop al vieții creștine este dobândirea Duhului Sfânt, spune Sfântul Serafim de Sarov. Duhul Sfânt are aceeași ființă și același har necreat cu Tatăl și cu Fiul și, desigur, harul Acestuia se împarte, în timp ce ființa este întotdeauna de neîmpărțit. Harul se dă în parte aceluia care îl primește cu vrednicie, ființa rămânând complet neîmpărțită. Prin darurile Duhului Sfânt se arată actualizarea dumnezeirii împărțite sau a harului, ele au menirea să dezvolte însușirile naturale ale omului. Teologia ortodoxă nu face distincție între aceste daruri și harul îndumnezeitor. Harul este unul, iar darurile în care se manifestă sunt nesfârșite. El se prezintă sub aspectul întreg al unui har sfințitor. Se desemnează uneori darurile Duhului Sfânt prin numele celor șapte duhuri enumerate în textul de la Isaia: duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii, duhul sflatului, duhul puterii, duhul cunoștinței, duhul bune credințe, duhul temerii de Dumnezeu (Isaia 2, 2). Sfântul Apostol Pavel spune că roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția; (Galateni 5, 22-23). Aceste roade sunt trăsături ale omului restaurat la starea și frumusețea cea dintâi, precum pomul încărcat de roade așa se arată și omul în firea lui cea adevărată plin de „roada Duhului, care-l fac asemenea lui Hristos.

În Biserică aceste daruri se împărtășesc prin Sfintele Taine și prin ierurgii, ca să se accentueze că nu depinde numai de om actualizarea harului, adică de o mișcare a lui prin Duhul Sfânt. În Sfântul Botez primim harul dumnezeiesc în dar. Dacă prin viețuirea noastră umbrită de grija cea lumească îl acoperim cu patimi, atunci prin pocăință, prin împlinirea poruncilor dobândim iarăși strălucirea cea mai presus de fire și vedem arătarea ei. Arătarea ei se descoperă însă pe măsura osteneții fiecăruia în credință, dar înainte de toate prin ajutorul și bunăvoința Mântuitorului Hristos. La Cincizecime, Duhul Sfânt, s-a pogorât în chipul limbilor de foc, peste Apostoli și apoi peste cei ce s-au botezat, după cum spun cântările bisericii toată lumea a luminat: focul Mângâietorului S-a pogorât de-a dreptul pe pământ, în chip de limbi, și a luminat pe Ucenici, făcându-i cunoscători ai tainelor cerești. Lumina Mângâietorului a venit și lumea a luminat (Penticostar p. 323). Duhul Sfânt, împărtășește sfințenia, și Care este cunoscut aceluia, în firea cărora Se sălășluiește (Penticostar p.327). Cartea Faptele Apostolilor spune despre Întâiul Arhidiacon și Mucenic Ștefan, că era plin de Duh Sfânt și a văzut slava lui Dumnezeu și pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu” (Fapte 7, 55). Vederea luminii divine este un dar al Duhului Sfânt. Această vedere a luminii au dobândit-o sfinții Bisericii prin multă osteneală.

Despre Sfântul Arsenie cel Mare se spune că petrecea toată noaptea priveghind și odată un ucenic l-a surprins rugându-se fiind peste tot ca un foc (Patericul egiptean, Avva Arsenie). Sfântul Simeon Noul Teolog mărturisește în Cateheza 22, despre cea dintâi împărțire concretă de vedere a Luminii dumnezeiești pe care a trăit-o în

Continuare în pagina 2

Pr. Ioan LAZĂR

PREDICA

Împlinirea nădejzii

Duminica Pogorării Sfântului Duh

„Iar în ziua cea din urmă – ziua cea mare a sărbătorii – Iisus a stat între ei și a strigat, zicând: Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pântecele lui. Iar aceasta a zis-o despre Duhul pe Care aveau să-L primească acei ce cred în El. Căci încă nu era (dat) Duhul, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit. Deci din mulțime, auzind cuvintele acestea, ziceau: Cu adevărat, Acesta este Proorocul. Iar alții ziceau: Acesta este Hristosul. Iar alții ziceau: Nu cumva din Galileea va să vină Hristos? N-a zis, oare, Scriptura că Hristos va să vină din sămânța lui David și din Betleem, cetatea lui David? și s-a făcut dezbinare în mulțime pentru El. și unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâinile pe El. Deci slugile au venit la arhierii și farisei, și le-au zis aceia: De ce nu L-ați adus? Slugile au răspuns: Niciodată n-a vorbit un om așa cum vorbește Acest Om. și le-au răspuns deci fariseii: Nu cumva ați fost și voi amăgiți? Nu cumva a crezut în El cineva dintre căpetenii sau dintre farisei? Dar mulțimea aceasta, care nu cunoaște Legea, este blestemată! A zis către ei Nicodim, cel ce venise mai înainte la El, noaptea, fiind unul dintre ei: Nu cumva Legea noastră judecă pe om, dacă nu-l ascultă mai întâi și nu știe ce a făcut? Ei au răspuns și i-au zis: Nu cumva și tu ești din Galileea? Cercetează și vezi că din Galileea nu s-a ridicat proroc. Și sa dus fiecare la casa sa.” (Ioan, 7, 37-53)

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul, „Praznicul cel după praznice, care este cel mai de pe urmă”, al Pogorării Sfântului Duh peste ucenicii Domnului adunați în foisorul de sus din Ierusalim (vezi cartea Faptele Apostolilor cap. 1), este momentul care pecetluiește actul tainic al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, eveniment petrecut cu cincizeci de zile în urmă. La Înălțarea Mântuitorului la cer, Acesta le promisese Apostolilor „pe care i-a ales”, că-L lor pe Mângâietorul, Duhul Adevărului, ca să-i „îmbrace cu putere de sus”. Căci ei și toți urmașii lor, creștinii din toate locurile și timpurile vor trebui să ducă „lupta cea bună” împotriva uneltirilor diavolului (Efeseni, cap. 6, 13 -17).

Manifestarea în lume a Sfântului Duh, cea de-a treia Persoană a Treimii celei una și nedespărțită, s-a arătat ca și mijlocul de unire a tuturor oamenilor, indiferent de rasă sau etnie, sub marea cupolă a noii Biserici creștine. Căci după minunea pogorării Duhului peste Apostoli, Sf. Ap. Petru a început să propovăduiască Evanghelia la toți cei aflați atunci în Ierusalim: parți și mezi

și elamiți... (Faptele Ap, cap. 1), iar cuvântul lui a fost cu atâta putere încât s-au botezat ca la 3000 de bărbați, afară de femei și de copii.

A luat, astfel, naștere în chip văzut Biserica lui Hristos, din care fac parte toți cei ce au mărturisit, de-a lungul timpului, credința în Hristos și s-au botezat. Dar ce este Biserica? Biserica nu este un așezământ omenească oarecare, ci este unul dumnezeiesc-omenesc. Ea nu este o asociație omenească, ci Trupul dumnezeiesc și omenească al lui Hristos. Obârșia bisericii este la Dumnezeu Însuși. Nu este o născocire a omului, nu este roada și urmarea unei nevoi sociale a omului, ci singurul loc al mântuirii sale. Sfântul Clement al Alexandriei observă: „Căci tot așa cum există o lucrare a voinței Sale, și-aceasta se cheamă lume, la fel și mântuirea oamenilor este voia Lui, și se cheamă Biserică.” Faptul acesta face ca Biserica să nu înceteze vreodată să existe, în ciuda oricăror greutăți și împrejurări.

Continuare în pagina 2

Pr. Filip ALBU

Din sumar

► „Cel mai important lucru realizat este calitatea de interpretare dobândită pe care o dăruim oamenilor”
pagina 2, *Interviu cu domnul Ovidiu Boar – dirijorul actual al corului „Armonia”*

► Știri
pagina 4

Împlinirea nădejdi

Urmare din pagina 1

De aceea, în Biserică, toate problemele își află dezlegare! Nu vorbim aici despre un creștinism abstract, legat de o ideologie, ci despre o Biserică care este părtășie între Dumnezeu și om, îngeri și oameni, cele pământești și cele cerești, om și lume. De aceea pacea, dreptatea și celelalte nu sunt doar convenții sociale, ci daruri ce se dau în și prin Biserică. Vizualizarea cea mai clară a structurii acestui corp o descoperim pe talerul sfântului disc pentru liturghisire. Aici se află, întruchipate prin miride (părțile de pâine): Iisus Hristos, Maica Domnului,

Îngerii, Proorocii, Sfinții Apostoli, Sfinții Părinți, marii mucenici și, îndeobște, mărturisitorii credinței, nevoitorii și toți sfinții dimpreună cu viii și adormiții pomeniți de preot. A aparține, deci, Bisericii este cel mai mare dar al harului pe care îl avem. A ne afla în marea Familie a Bisericii este cel mai mare dar.

„Izvorul Duhului venind la cei de pe pământ, împărțit în chip minunat în râuri purtătoare de foc, a rourat pe Apostoli, luminându-i; și focul le-a fost lor nor de rouă, care i-a luminat, și flacăra purtătoare de ploaie, prin care am primit harul, prin foc și prin apă. Lumina Mângâietorului a venit și lumea a luminat. (Utrechia Pogorării Sfântului Duh, Sedealna glas 4)

Duhul Sfânt este Lumină și Viață și Izvor viu

Urmare din pagina 1

timpul unei privegheri de noapte, când avea 20 de ani. Din smerenie descrie aceasta la persoana a treia, precum găsim astfel de descrieri, în mai multe mărturisiri ale sfinților: „Stând el în picioare și spunând mai mult cu mintea decât cu gura: „Dumnezeule, milostivește-mă pe mine, păcătosul!” (Luca 18, 13), dintr-o dată o strălucire dumnezeiască l-a încununat de sus și a umplut tot locul. Iar atunci când s-a petrecut aceasta, tânărul nu mai știa dacă era în casă, fiindcă de pretutindeni venea numai lumină și nu știa dacă mai umbla pe pământ. Nu mai era în el nici teamă de a nu cădea, nici grija de lume, nimic din cele ce-i năpădește pe oamenii nu-i mai ataca gândul, ci fiind cu totul împreună cu lumina nematerială și părându-i-se că s-a făcut el însuși lumină, și uitând de toate ale lumii, era plin de lacrimi și cuprins de bucurie negrăită.

O descriere amănunțită a lucrării Duhului Sfânt în om găsim în Viața Sfântului Serafim de Sarov descrisă de ucenicul lui Motovilov care a văzut străluciri de lumină ieșind din ochii Părintele Serafim și fața lui devenise mai strălucitoare decât soarele. Această lumină este însoțită de pace, bucurie, buna mireasmă. Gheron Iosif Isihastul din Muntele Athos mărturisește: „Stăteam aici, la fereastră, în genunchi pe zdrențele mele și spuneam rugăciunea. La un moment dat, cum îmi așteptam mintea la rugăciunea prin care harul dumnezeiesc lucrează cu lumina lui sfântă, s-a înmulțit și mai mult lumina, iar mintea a început să mi se lărgească încât toate ale mele au devenit mai luminoase. Vedeam toată latura locului nostru, de la Katunakia până la mănăstirile de jos și până la Dafne și chiar în spatele meu și nimic nu-mi era ascuns sau necunoscut. Lumina nu era ca lumina fizică pe care o dă soarele sau o fac oamenii. Era o lumină extraordinară, albă, imaterială și nu numai în afară, precum cea firească pe care o văd cei care au ochi să vadă cele din afară. Lumina aceea se află și în lăuntru omului, o simte ca pe propria respirație și îl umple asemenea hranei sau respirației, îl ușurează de greutatea corporală și îl transformă astfel încât nu mai știe dacă are trup și greutate sau margini”.

Părintele Paisie Aghioritul mărturisește: „odată m-am rugat toată noaptea. Când s-a crăpat de ziua a venit cum să-ți spun... lucrurile acestea nu pot fi descrise în cuvinte, o lumină care a răsărit din mine și m-a cuprins cu totul. Deși eram obosit de mătâni și de lupta de peste noapte, am simțit o asemenea odihnă, ca și cum ar fi răsărit un soare în mine, care mi-a dat o stare de bucurie extremă. (Klitos Ioanidis, Patericul Secolului XX, p. 228).

Mântuitorul Hristos a făgăduit ucenicilor Săi, zicând: „Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care-L va trimite Tatăl, în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte despre toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 26). Fiind încredințați, că din ziua Cinzicizimii, Sfântul Duh este permanent în Biserică, cu lucrarea lui sfințitoare, să ne împărțășim din bogăția imensă a darurilor Sale, murmurând întru smerenia inimii noastre: *Vino la noi, Duhule Sfinte, fă-ne părtași luminii Tale. Amin.*

CENTENARUL CORULUI „ARMONIA” AL CATEDRALEI VECHI DIN ARAD (1919-2019)

„Cel mai important lucru realizat este calitatea de interpretare dobândită pe care o dăruim oamenilor”

Interviu cu domnul Ovidiu Boar – dirijorul actual al corului

în mod deosebit, fiind conștient de faptul, că în atare condiții de îmbătrânire a corului nu voi putea niciodată să realizez ceea ce ar fi trebuit să împlinesc, la înălțimea exigențelor corului și a așteptărilor Bisericii și ale credincioșilor. În prezent, am reușit să cobor media de vârstă a membrilor corului „Armonia” la 55 de ani.

Dar, punctele cele mai luminoase ale acestuia, care ar fi?

Însumând toate momentele luminoase ale acestei formații de referință ale muzicii corale arădene, cel mai important lucru realizat, cred, că este *calitatea de interpretare* dobândită pe care o dăruim oamenilor, încercând prin prestațiile noastre, să oferim prin cântare, în general, și prin cea bisericească corală, în special, liniștea sufletească și bucuria duhovnicească, atât de necesare tuturor oamenilor în zilele noastre.

Sunteți din anul 1997 dirijorul acestui cor. Cum apreciați evoluția lui de atunci până astăzi?

Pe parcursul celor peste două decenii, de când mă aflu la conducerea dirijorală a acestei emblematiche formații, am reușit împreună cu colegii mei, să ridicăm permanent calitatea artistică a acesteia, printr-o muncă istovitoare, dăruind ascultătorilor noștri adevărate momente de elevație spirituală și muzicală.

Câte Sfinte Liturghii ați reușit să pregătiți și să le interpretați în Catedrală?

În momentul de față interpretăm 6 Sfinte Liturghii de următorii autori: Gavriil Muzicescu, Ioana Ghica Comănești, George Cucu, Ioan D. Chirescu, Nicolae Lungu și Trifon Lugojan. Aceste Sfinte Liturghii le cântăm alternativ în duminici și în sărbători.

În afara calității interpretative a corului „Armonia”, prin ce alte trăsături se caracterizează prestația acestui cor în vremea noastră?

Pe lângă acea trăsătură a corului „Armonia” menționată mai sus, aș mai putea adăuga și altele în legătură cu prima:

acuratețea interpretării, eficacitatea muzicală, exigența, disciplina și, de ce nu, o anumită încăpățănare de a ne menține la acele standarde pe care le-am atins cu atât de mult efort și de la care nu dorim să abdicăm.

Cum vedeți perspectivele corului pe care îl dirijați și care considerați, că ar trebui să fie direcțiile cele mai importante ale activității sale în zilele noastre?

Referitor la această întrebare, în calitatea pe care încă o mai am ca dirijor al acestui cor, sunt dator și responsabil să trag un semnal de alarmă cu privire la reflectarea asupra unei strategii asupra muzicii corale bisericești. Cred, că pot să spun, că este necesară o investiție de toate felurile, și personală și materială, în vederea creșterii, educării, calificării și perfecționării viitorilor coriști și a celor care vor sta în fața lor. Altminteri, ne va paște pericolul de a vorbi, nu peste mult timp, despre multe coruri bisericești la timpul trecut.

Vă mulțumesc, pentru ocazia acordată de a spune câteva cuvinte despre corul „Armonia” la acest ceas aniversar, dar, nu numai despre acest cor. Totodată, mă simt bucuros și onorat, ca în numele acestui cor, să vă asigur, că și în viitor vom fi animați de aceeași determinare și dragoste față de cântarea corală bisericească, dorind să oferim și în continuare, celor care se roagă împreună cu noi, prin Sfintele Liturghii pe care le cântăm, în Catedrala veche a Aradului și, nu numai aici, momente de alese trăiri duhovnicești și înălțare sufletească.

Vă mulțumim pentru acest interviu acordat și vă dorim în continuare să aveți aceeași dragoste față de Biserică și de cântarea corală bisericească, încântându-ne duhovnicește pe toți. Bunul Dumnezeu să vă ajute în această lucrare și să vă dea putere multă spre a aduce mereu preamărire numelui Său.

Interviu realizat de
pr. Ioan Tulcan

Cu ce simțământ întâmpinați Centenarul corului „Armonia” al cărui dirijor sunteți din anul 1997?

Sentimentele cu care întâmpin acest eveniment Centenar sunt, desigur, în primul rând, legate de bucuria de a fi părtaș la acest eveniment unic în viața unui om, în cazul meu al dirijorului de astăzi al acestui cor, pe de o parte, dar, și tristețea și amărăciunea, care mă cuprind, pe de altă parte, de a nu mă putea revanșa, așa cum s-ar cuveni, la acest ceas aniversar, față de colegii și colaboratorii mei, care merită toată admirația și tot respectul pentru ceea ce fac, iată, în continuitatea unui secol, pentru noi toți.

Care credeți, că au fost etapele cele mai importante ale devenirii acestui cor de-a lungul timpului?

Desigur, și acest cor, precum se întâmplă cu orice altă instituție, indiferent de natura ei, a parcurs de-a lungul timpului mai multe etape, legate de contextul istoric, politic, social, cultural, în care se desfășoară acea activitate. Așa s-a petrecut și cu acest cor. Toate etapele activității neîntrerupte a corului „Armonia” pe parcursul unui întreg secol au importanța, farmecul și chiar dramatismul lor; nu cred, că sunt eu în măsură să fac o evaluare valorică a acestui parcurs, putând fi acuzat de subiectivism.

Au fost și momente mai grele sau chiar dramatice ale acestui cor?

Cu siguranță au fost momente mai grele în istoria acestui cor, și, nu puține, încă din momentul înființării lui. Referindu-mă la ultimele decenii de activitate ale acestuia, pentru mine, schimbul de generații în structura corului a fost unul dintre cele mai delicate momente. Am preluat conducerea dirijorală a corului în anul 1997, iar, media de vârstă a membrilor corului a fost de peste 70 de ani. A fost din partea mea, o lucrare ce m-a implicat

„Necunoscând neamurile, Doamne, minunea Preasfântului Duh, care se săvârșise în Apostolii Tăi, schimbarea limbilor o socoteau a fi beție. Dar noi, întăriți fiind de dâșii, neîncetat zicem așa: Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la noi, rugămu-ne Ție, lubitorule de oameni!” (Vecernia Pogorării Sfântului Duh, Stihovna glas 2)

Îndumnezeirea omului senesul Icoanei Înălțării Domnului la Cer

Sărbătoarea Înălțării este sărbătoarea mântuirii împlinite. Întregul proces al mântuirii: nașterea, patima, moartea și învierea, se sfârșește cu înălțarea: „Plinind rânduiala cea pentru noi și cele de pe pământ unindu-le cu cele cerești, Te-ai înălțat întru slavă, Hristoase, Dumnezeul nostru, nicidecum despărțindu-Te, ci rămânând ne depărtat, strigi celor ce Te iubesc pe Tine: Eu sunt cu voi și nimeni împotriva voastră” (Condacul praznicului, *Antologhion*, Editura Episcopiei Aradului, p. 277). Ca expresie a sensului acestei sărbători, se obișnuia așezarea temei înălțării în cupola vechilor biserici, încheind astfel șirul reprezentărilor pe care le cuprindeau.

O primă privire asupra icoanelor ortodoxe ale înălțării Domnului creează impresia ca ele nu corespund denumirii lor. În aceste icoane, locul principal îl ocupă un grup alcătuit din Maica Domnului, îngerii și apostolii, în timp ce figura principală, Mântuitorul care se înalță, este aproape întotdeauna mult mai mică decât celelalte și pare să fie secundară în raport cu ele. Totuși, chiar și în această aparentă nepotrivire, icoanele ortodoxe ale înălțării corespund Sfintei Scripturi. Relatările Evangheliștilor se concentrează asupra ultimelor cuvinte ale Mântuitorului care stabilesc și definesc rolul și semnificația Bisericii în lume și legătura ei cu Dumnezeu. Faptele Apostolilor dau o descriere mai detaliată a înălțării. Această descriere, împreună cu relatarea din Evanghelia de la Luca ne oferă datele reale (deși nu toate) care stau la baza iconografiei ortodoxe a Înălțării lui Hristos.

În Sfânta Scriptură și, prin urmare, și în iconografie, centrul de gravitație nu este faptul înălțării, ci semnificația și consecințele lui pentru Biserică și pentru lume (Leonid Uspensky, Vladimir Lossky, *Călăuziri în lumea icoanei*, Editura Sofia, București, 2003, p. 208). După Evangheliile și Faptele Apostolilor (1, 6-12), icoana se situează, înainte de toate, la un nivel teologic; ea nu răspunde unui demers istoric vizând fixarea evenimentului. Elementul istoric dispare în fața conținutului icoanei. Esențial este să se vegheze pentru a nu se vizualiza această înălțare a lui Hristos de parcă ar fi fost într-adevăr vorba de un trup fizic care se înalță, atras în mod misterios spre cer. Modul în care a avut loc evenimentul aparține tainei. În limbaj biblic, termenul „cer” trimite la ceva supranatural și divin. Un lucru este sigur: Hristos este împreună cu Tatăl la a Cărui putere este părtaş. Altfel spus, cum și mărturisim, de altfel, El șade la dreapta Tatălui cu trupul Său omenesc înduhovnicit (Michel Quenot, *Învierea*

și Icoana, Editura Christiana, București, 1999, p. 212).

Conform Sfintei Scripturi (Faptele Apostolilor 1,12), înălțarea Domnului nostru s-a petrecut pe Muntele Măslinilor. De aceea, în icoană acțiunea se desfășoară fie pe vârful muntelui, fie într-un ținut deluros. Ca și în icoana Schimbării la Față, Hristos stă în spațiul superior, loc prin excelență teofanic, așezat pe un tron și îmbrăcat în slavă. În iconografie, Slava se reprezintă sub forma unei mandorle, ovale sau rotunde, alcătuite din mai multe cercuri concentrice, simbol al cerurilor preînalte.

Culorile veșmintelor îngerilor le reproduc pe cele ale apostolilor aceasta subliniază faptul că Hristos părăsește pământul cu trupul Său pământesc și, prin aceasta, nu Se desparte de pământ și de cei credincioși Lui, care sunt legați de El prin sângele Său (Paul Evdochimov, *Arta Icoanei*, Editura Meridiane, 1993, p. 276).

Prezența Maicii Domnului la Înălțarea Fiului, despre care nu se spune nimic în Sfânta Scriptură, este categoric afirmată de Tradiția care a trecut în textele slujbei, cum este Cântarea a 9-a a canonului: „Bucură-te, Născătoare de Dumnezeu, Maica lui Hristos Dumnezeu; că văzând astăzi pe Cel ce L-ai născut înălțându-Se de pe pământ, împreună cu îngerii L-ai mărit.” În icoanele înălțării, Maica Domnului ocupă o poziție cu totul specială. Așezată imediat sub înălțarea Domnului, ea este parcă axa întregii compoziții. Figura ei extraordinar de pură și de ușoară, clară și dreaptă, iese în evidență într-un contrast puternic cu fondul veșmintelor albe ale îngerilor. Poziția în rugăciune a Maicii Domnului, în picioare în centrul icoanei, e în puternic contrast cu agitația Apostolilor, aflați de o parte și de alta, adunați într-o grădina evocată de prezența stâncilor și a măslinilor. Nemișcarea sa arată adevărul

imuabil al Bisericii. Maica Domnului simbolizează aici Biserica, deplin realizată prin prezența celor doisprezece Apostoli și a lui Hristos, capul ei. Acesta ține sulul Evangheliilor în mâna stângă, semn al legăturii cu Trupul Său care este Biserica și cu dreapta o binecuvântează înainte de a-i trimite Duhul Sfânt.

Născătoarea de Dumnezeu amintește și de întruparea lui Hristos Cel ce acum se înalță la ceruri, reafirmare a calității Sale de „Dumnezeu adevărat și om adevărat” și temei al antropologiei creștine, care vede în înălțare, înălțarea firii omenești, care de acum înainte, în Hristos, stă de-a dreapta Tatălui, preluând înălțării celor ce s-au îmbrăcat în El (Michel Quenot, *Învierea și Icoana*, p. 213).

Urcușul firii omenești precum și importanța Maicii Domnului este adesea subliniată și prin poziționarea ei pe un plan mai ridicat, care scoate și mai mult în evidență poziția ei centrală. Acest grup, cu Maica Domnului la mijloc, este moștenirea Mântuitorului, câștigată cu Sângele Lui - Biserica, pe care fizic o lăsa în urmă, pe pământ, și care, prin pogorârea promisă a Duhului Sfânt la Cincizecime, va primi întreaga desăvârșire a ființei ei. În ajunul Patimilor Sale, Iisus le spune ucenicilor: „Vă este de folos să mă duc Eu. Căci dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi” (Ioan 16,7). Punct final al prezenței văzute a lui Hristos, înălțarea inaugurează prezența Sa nevăzută și cosmică. Mântuitorul, lăsând în urmă cu trupul lumea pământească, nu o abandonează, ca Dumnezeu, nu-și părăsește moștenirea câștigată cu Sângele Său - Biserica -, ci rămâne nedespărțit de ea. „Și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20). Aceste cuvinte ale Mântuitorului se referă atât la întreaga istorie a Bisericii, cât și la fiecare moment al existenței sale în parte și la viața fiecărui membru al

său, până la a doua Sa venire. Cel ce-L revelează în toată plenitudinea Sa pe Cel înviat, pe Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Cel Viu, este Duhul Cincizecimii; căci, „nimeni nu poate să zică: Domn este Iisus, decât în Duhul Sfânt” (I Corinteni 12,3).

Prin Duhul Sfânt (Fapte 2,33), Tatăl înalță pe Fiul pe Care-L proslăvește, ca în ziua învierii. Deja derutată de întruparea insesizabilă din punct de vedere omenesc mintea se poticnește și mai mult în fața ideii că Hristos se așează cu trupul Său omenesc la dreapta Tatălui. Explicarea acestui lucru depășește posibilitățile limbajului. A vorbi de *descensus* și *ascensus* înseamnă a trimite la o realitate tainică. Într-adevăr, prezent peste tot, Dumnezeu nu se lasă circumscris în spațiu, așa cum îl cunoaștem, decât prin întruparea Celei de-a doua Persoane a Sfintei Treimi. Înălțarea nu se referă la dumnezeirea lui Hristos, totdeauna prezentă în sânul Sfintei Treimi, ci la firea Sa umană, strâns unită desigur cu cea dumnezeiască. „Ca făptură, firea omenească nu este capabilă prin ea însăși să se «ridice» până la cer, adică la dumnezeire; ea poate fi doar înălțată. Ea este jertfa pe care Hristos, în calitatea Sa de Mare Arhieru, o oferă Tatălui”. Luând chip omenesc ca să rămână cu noi, Hristos-Emanuel coboară în cele mai de jos ale pământului „ca să caute oaia cea pierdută” și să mântuiască, să-i elibereze pe cei legați: *ascensus* și *descensus* sintetizat prin pomul Crucii! Înălțarea introduce în Dumnezeu creația întreagă, care de acum înainte participă la viața trinitară (Michel Quenot, *Învierea și Icoana*, ediția citată, pp. 215-217).

Înălțarea ne privește în cel mai înalt grad, căci „împărăția lui Dumnezeu este în lăuntrul vostru” (Luca 17, 21), adică în inima omenească unde Hristos vrea să Se întrupeze, să Se așeze la dreapta Tatălui: „Dacă Mă iubește cineva, va păzi cuvântul Meu, și Tatăl Meu îl va iubi și vom veni la el și vom face locaș la el” (Ioan 14, 23).

Trebuie observat că, în ciuda numeroaselor aspecte ale sensului icoanei înălțării, trăsătura distinctivă care uimește este calitatea sintetizatoare a compoziției ei. Ni se descoperă în icoană Dogma întrupării, a restaurării, a unirii ipostatice a celor două firi, dumnezeiască și omenească în persoana Mântuitorului Iisus Hristos, arătându-se faptul că nu firea dumnezeiască se înalță ci firea omenească și prin aceasta întreg neamul omenesc este chemat la restaurare și înălțare, adică la îndumnezeire.

Sorin Gheorghe SĂPLĂCAN

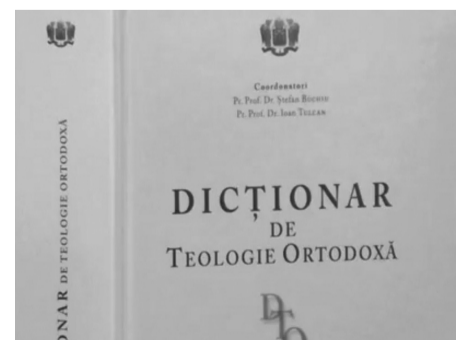
Un nou Dicționar de Teologie Ortodoxă apărut la Editura Basilica

La Editura Basilica a Patriarhiei Române a apărut lucrarea „Dicționar de Teologie Ortodoxă”, coordonată de Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu și Pr. Prof. Dr. Ioan Tulcan.

În Prefața dicționarului, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel își exprimă speranța că „acest Dicționar de Teologie Ortodoxă va stimula activitatea de

cercetare academică și va contribui la sporirea interesului pentru domeniul teologiei ortodoxe în mediul universitar românesc”. Scopul lucrării este „de a oferi credincioșilor Bisericii și celor interesați o orientare cât mai sintetică și mai coerentă, patristică, doctrinară, istorică, eclesială - liturgică și culturală asupra valorilor și comorilor Ortodoxiei”, se precizează în Nota Introductivă a lucrării. În cele aproape 1000 pagini, dicționarul explică termenii esențiali ai fiecărei discipline teologice.

Lucrarea poate fi achiziționată prin intermediul site-ului Librăriei Cărților Bisericești, prin comandă la tipografia@patriarhia.ro, editura@patriarhia.ro sau la numărul de telefon 021.335.21.28.

ȘTIRI

Slujire Arhierescă și binecuvântare de lucrări în Filia Adea, Parohia Țipari

Duminica a VII-a după Paști, 9 iunie 2019, a constituit pentru preotul paroh și credincioșii Filiei Adea, Parohia Țipari, Protopopiatul Arad, un prilej de nespăsată bucurie duhovnicească prin poposirea în mijlocul lor a Întâistătorului eparhiei, Înaltpreasfințitul Părinte Dr. Timotei Seviciu, Arhiepiscop al Aradului. Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop a dat curs invitației părintelui paroh Mihai Oprea și a Consiliului Parohial poposind în Filia Adea pentru a binecuvânta lucrările care s-au executat în ultima perioadă la locașul de închinare, respectiv lucrări de înfrumusețare picturală și lăcuire a lemnului bisericii, precum și alte lucrări efectuate în curtea bisericii.

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop Timotei, însoțit de Părintele Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial au fost așteptați de protopopul Aradului, Preacucernicul Părinte Flavius Petcuț, dimpreună cu preotul paroh Mihai Oprea, preotul Daniel-Mirel Dumitru, de la Parohia Chișineu-Criș I, preotul Dan-Viorel Albiș, de la Parohia Chișineu-Criș II, preotul Ioan Pavel, de la Parohia Sinte-Mare, preotul Silviu Alin Iosif, preot în Parohia Boras, Suedia și numeroși credincioși. Preacucernicul Părinte Flavius Petcuț, protopopul Aradului, a adresat, în numele tuturor, un frumos cuvânt de bun venit Ierarhului. A urmat apoi slujba de binecuvântare și sfințire a lucrărilor, după care s-a săvârșit Sfânta Liturghie Arhierescă la care au luat parte, pe lângă credincioși, oficialități centrale și locale. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de corul mixt al Parohiei Chișineu-Criș I, fapt care a întregit bucuria sărbătorii și a prilejuit adevărate momente de trăire și înălțare spirituală pentru toți cei prezenți.

Cuvântul de învățătură rostit de către Chiriarchul arădean a fost pus sub titlul „Unitatea credinței” (cf. citirilor scripturistice ale duminicii: Fapte 20; Ioan 17), modelul fiind unitatea Sfintei Treimi reflectată în cea a Bisericii spre pilduirea lumii. Păstrarea tradiției în mediul rural pe multiplele planuri ale vieții, așa cum rezultă și din momentul sărbătoresc al sfințirii bisericii parohiale, dă asigurarea pentru mai departe că fiii Bisericii, totodată și ai țării, vor promova mereu duhul unității, manifestat atunci când au sfințit temelia sfântului locaș, tot într-o duminică așa ca cea de acum, dar în urmă cu un deceniu și în pragul praznicului Rusaliilor, cu nădejdea de a fi părtaș mereu darurilor cerești spre mai bogate făptuiri aducătoare de mulțumiri tuturor.

În încheiere, părintele paroh Mihai Oprea a amintit istoricul Filiei Adea și a adus cuvenitele mulțumiri, întâi de toate Bunului Dumnezeu pentru darurile revărsate, Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Timotei pentru acceptarea invitației și dragostea părintească, ctitorilor care au ridicat această bisericuță, preoților prezenți, autorităților centrale și locale, familiei și nu în ultimul rând bunilor credincioși care au sprijinit lucrările efectuate.

Praznicul Înălțării Domnului și Ziua Eroilor sărbătorite în Arad

Joi, 6 iunie 2019, cu prilejul praznicului împărătesc Înălțarea Domnului și a Zilei Eroilor, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi, a săvârșit Sfânta Liturghie în Catedrala Arhiepiscopală „Sfânta Treime” din Arad.

Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, după slujba oficiată în Catedrala Arhiepiscopală, a săvârșit slujbe de pomenire la Monumentul ridicat în cinstea eroilor Revoluției, în fața Palatului Administrativ; la Crucea Martirilor din Parcul „Mihai Eminescu” precum și la cele două monumente, român și sovietic, din Cimitirul Pomenirea.

Chiriarchul Aradului a adresat celor prezenți, la fiecare popas de rugăciune și comemorare, cuvinte de cinstire a eroilor, temeiul fiind predica zilei cu tema „Măreția sărbătorii și a vieții creștine”, făcând o paralelă între textele biblice ale praznicului Înălțării Domnului și înălțării Sfintei Cruci (Fp. Ap. 1; Luca 24 și Gal. 6; Ioan 3), subliniind că Înălțarea Domnului la cer s-a făcut după jertfa Sa pe cruce și Înviere, iar înălțarea spirituală a credincioșilor se face prin comuniunea cu El și puterea lor de jertfă bineprimită de Dumnezeu pentru mântuire. Altruismul, patriotismul și eroismul reflectă spiritul jertfei, drept care Biserica pomenește eroii în această zi ca pe unii pilduitori pentru toți cei ce luptă pentru valorile binelui.

La aceste ceremoniale au participat veterani de război, reprezentanți ai administrațiilor locale și județene, oameni politici, reprezentanți ai celor două Universități, precum și elevi de la școlile arădene.

Prin hotărârile Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române din anii 1999 și 2001, sărbătoarea Înălțării Domnului a fost consacrată ca sărbătoare națională bisericească a eroilor.

Slujbe pentru pomenirea eroilor neamului nostru românesc căzuți pe toate câmpurile de luptă și din toate timpurile s-au săvârșit în majoritatea bisericilor din cuprinsul eparhiei, îndeosebi în parohiile unde există monumente ale eroilor. Slujbă de parastas s-a săvârșit și la Catedrala Veche din Arad.

PS Părinte Emilian Crișanul a participat la hramul Mănăstirii Neamț

Praznicul Înălțării Mântuitorului Iisus Hristos a adunat cu prilejul hramului istoric al Mănăstirii Neamț, sute de credincioși din întreaga țară dar și din străinătate.

Slujbele oficiate cu prilejul sărbătorii au început de miercuri seara, 5 iunie 2019, unde a fost oficiată Slujba Vecerniei unită cu Litia și a Utreniei, de către Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

Joi, 6 iunie 2019, s-a săvârșit Sfânta Liturghie

arhierescă sub protia Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, alături de un sobor de ierarhi, preoți și diaconi. De asemenea, Părintele Mitropolit a hirotonit întru ieromonah pe ierodiaconul Nectarie Chiriță, nevoitor al Schitului Cărbuna-Neamț și a hirotesit un duhovnic. La finalul Sfintei Liturghii, s-a oficiat slujba sfințirii apei, oficiată în fața aghesmatului din cadrul ansamblului mănăstirii. Slujbele au fost oficiate de către Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, dimpreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor, Preasfințitul Părinte Calinic Botoșăneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor și Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Aradului, arhierii slujind alături de un sobor format din preoți profesori de la Facultatea de Teologie din Iași, de la Seminarul Teologic „Veniamin Costachi” dar și părinți stareți de la mănăstirile învecinate. După sfințirea aghesmei, PS Emilian Crișanul a adresat un cuvânt credincioșilor prezenți.

La finalul slujbei aghesmei, ierarhii, preoții și credincioșii au mers în procesiune cu Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului până în curtea Mănăstirii Neamț, unde, pe un podium special amenajat, s-a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă. Răspunsurile liturgice au fost oferite de Corul „Gloria Dei” al Seminarului Teologic Ortodox „Veniamin Costachi” de la Neamț, dirijat de pr. prof. Marius Gabriel Brumă.

După citirea Sfintei Evanghelii, IPS Părinte Mitropolit Teofan le-a vorbit credincioșilor prezenți despre ce înseamnă să avem inimile îndreptate către Dumnezeu.

Spre finalul evenimentelor dedicate hramului Mănăstirii Neamț s-a săvârșit slujba Parastasului pentru ctitorii așezământului monahal, pentru eroii neamului care și-au jertfit viața, eroi care de-a lungul anilor s-au sacrificat pentru apărarea țării și neamului românesc.

Părintele arhimandrit Benedict Sauciu, starețul Mănăstirii Neamț, a mulțumit tuturor slujitorilor și credincioșilor prezenți care au înfrumusețat și în acest an sărbătoarea hramului.

Credincioșii prezenți la hramul istoric al „Ierusalimului ortodoxiei române”, Mănăstirea Neamț, au așteptat la rând pentru a se închina la moaștele Sfântului Cuvios Paisie Velicovschi, ale Sfântului Simeon de la Muntele Minunat și ale Sfântului Necunoscut, acestea fiind așezate în biserica cea mare a mănăstirii, ctitoria Sfântului Voievod Ștefan cel Mare. De asemenea, închinătorii s-au putut ruga și la Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului, ce datează din anul 665, a fost pictată în Lida și dăruită de împăratul bizantin Ioan al VIII-lea Paleologul, domnitorului moldovean Alexandru cel Bun, în anul 1429.

(Știrile au fost preluate de pe site-urile episcopiaradului.ro și basilica.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 Sorin Gheorghe Săplăcan
 Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.